

Η ΞΕΧΑΣΜΕΝΗ ΑΡΕΤΗ

Η ΥΠΟΜΟΝΗ

Όρισμός

Σύμφωνα μέ τό Λεξικό τοῦ Μπαμπινιώτη ὑπομονή εἶναι ἡ ψυχική δύναμις μέ τήν ὁποία ἀνέχεται κανείς κάτι χωρίς νά δυσανασχετῆ ἢ νά βιάζεται ὑπερβολικά.

Σύμφωνα μέ τό Λεξικό τοῦ Δημητράκου εἶναι ἡ κατάστασις καί τό ἀποτέλεσμα τοῦ ὑπομένω.

Καί σύμφωνα μέ τό τοῦ Σταματάκου Λεξικό ὑπομονή εἶναι ἡ ἀνεκτικότητα, ἡ ἀνοχή, ἡ ἀντοχή. Προέρχεται δέ ἀπό τό ρῆμα ὑπομένω, πού σημαίνει μένω πίσω, καρτερῶ.

Μέσα στήν ψυχολογία ἡ ὑπομονή συνδέεται μέ τό τρίτο στάδιο τῆς ἀνθρώπινης ἡλικίας.

Στήν παιδική ἡλικία ὑπάρχει τό πείσμα. Στήν ἐφηβική ἡ ἐπιμονή καί στό τέλος ἡ ὑπομονή.

Πείσμα, ἐπιμονή, ὑπομονή. Τρεῖς λέξεις πού γιά πολλούς εἶναι σχεδόν συνώνυμες παρ' ὅτι ἔχουν μεγάλη διαφορὰ ἢ μία ἀπό τήν ἄλλη. Συμβαδίζουν μέ τήν σειρά πού ἐξελισσεται ἡ ἀνθρώπινη ἡλικία, χωρίς αὐτό βέβαια νά ὑπονοεῖ ὅτι αὐτές θά συμβοῦν ὁπωσδήποτε.

Τό πείσμα συμβαδίζει μέ τήν νηπιακή καί τήν παιδική ἡλικία τοῦ ἀνθρώπου. Σκεφθεῖτε τό λίγο καί θά καταλάβετε αὐτό πού ἐννοῶ. Γιά ἕνα παιδί, τό μόνο ἀπό τά τρία πού μπορούμε νά τοῦ ἀποδώσουμε σάν χαρακτηριστικό συμπεριφορᾶς, εἶναι τό πείσμα. Λέμε, κοίτα πόσο πεισματάρικο εἶναι. Καί ὅπως σ' ἕνα πεισματάρικο παιδί δέν μπορούμε νά ἐξηγήσουμε καί νά μεταδώσουμε τήν γνώση μας γιά κάτι ἀντίθετο ἀπό αὐτό πού ζητάει κτυπώντας μανιασμένα τά πόδια του στό πάτωμα, ἔτσι ἀκριβῶς καί στό πείσμα δέν ὑπάρχει περίπτωση νά ἐπέμβουμε, γιατί τό πείσμα χαρακτηρίζεται ἀπό τήν ἀπουσία διάθεσης ν' ἀκούσει ὅτιδήποτε ἄλλο ἐκτός ἀπό τό ναί στήν ἀπαίτησή του.

Ἡ ἐπιμονή εἶναι ἡ ἐξέλιξη τοῦ πείσματος, ὅπως ἀκριβῶς καί ἡ ἐφηβεία εἶναι τό ἐπόμενο στάδιο στήν πορεία τοῦ ἀνθρώπινου σώματος. Αὐτοί πού ἦταν πεισματάρικα παιδιά, ἐξελίχθηκαν σέ ἐπίμονους. Ἡ ἐπιμονή, σ' ἀντίθεση μέ τό πείσμα, πού δέν σ' ἀφήνει νά τοῦ ἀπευθύνης τόν λόγο, σοῦ ἐπιτρέπει νά συνομιλεῖς μαζί της, προσπαθώντας νά τήν κάνεις ν' ἀλλάξει γνώμη, ἀλλά σέ μία κατ' ἐπίφαση ἐπικοινωνία. Ἡ ἐπιμονή εἶναι ἕνα καλλιεργημένο εὐγενικό πείσμα πού

κρύβεται μέσα στον φορέα του και παρουσιάζει προς τα έξω μία πιο επικοινωνιακή και κόσμια συμπεριφορά. Είναι τό ίδιο άν όχι περισσότερο επικίνδυνη από τό πείσμα, γιατί δέν γίνεται εύκολα αντιληπτή όπως εκείνο. Η έπιμονή, μπορεί κάλλιστα νά γίνει μέσο επίτευξης ενός σκοποϋ, σ' αντίθεση μέ τό πείσμα πού μήν έχοντας αύτιά δέν έχει και τήν δυνατότητα χρήσης τους.

Είναι πολλές οι συνθήκες πού απαιτούνται για τήν μετατροπή της σ' έργαλειο, χωρίς αυτό νά σημαίνει ότι πρέπει νά υπάρχουν έξ αρχής όλες. Μία συνθήκη, ή σπουδαιότερη ίσως, είναι ή αποδοχή. Όταν ή έπιμονή καταφέρνει ν' αναγνωρίζει τήν άνοησία πού τήν διακρίνει, τότε έχει προοπτικές χρησιμότητας. Όταν ή έπιμονή αποδεικνύεται σέ καθημερινές πράξεις για τήν βελτίωση τοϋ ίδιου τοϋ φορέα της και δέν αναλώνεται σέ έπεμβάσεις για τήν τροποποίηση τής συμπεριφορᾶς τών άλλων, τότε είναι ή σκάλα πού θά οδηγήσει στην ύπομονή.

Η ύπομονή. Πόσο παρεξηγημένη είναι αυτή ή λέξη. Αύτός πού τήν έχει θεωρείται μεγαλοπρεπής αλλά και άνόητος. Αύτός πού έχει καταφέρει νά αποδέχεται, γιατί ή ύπομονή σημαίνει αποδοχή, θεωρείται μοιρολάτρης. Λάθος, μεγάλο λάθος. Η ύπομονή, ή αποδοχή δηλαδή, δέν σημαίνει σκύβω τό κεφάλι, αλλά αντίθετα τό κρατάω πιο ψηλά από τά γεγονότα, για νά μπορώ νά τά παρατηρώ αντικειμενικά. Υπομονή δέν σημαίνει μοιρολατρία, αλλά άνεπηρέαστη από συναισθηματικές φορτίσεις και έμμονές άξιολόγηση τών όσων συμβαίνουν. Υπομονή δέν σημαίνει δέν θέλω, δέν προσπαθώ, δέν έχω όνειρα, αλλά αντίθετα σημαίνει αγωνίζομαι γι' αυτά, χωρίς όμως αυτός ό αγώνας νά καταλήγει μία διαδικασία παραγνώρισης και παρερμηνείας πού έμποδίζει τήν αποδοχή τής μή πραγμάτωσής τους. Η ύπομονή δέν είναι βασανιστήριο όπως ύπονοεί τό σχόλιο «κοίτα τόν κακομοίρη πώς τά ύπομένει». Υπομονή είναι μία έξελικτική διαδικασία, είναι ένα έργαλειο άγνής από τούς χρωματισμούς τών θέλω αντιληπτικότητας, είναι ένας στόχος πού μέ τήν κατάκτησή του γίνεται ένα πολύτιμο μέσο μάθησης.

Υπομονή θά πεί...

Νά πονᾶς, αλλά νά μήν καταβάλλεσαι.

Νά πονᾶς, αλλά νά μήν παραφέρεσαι.

Νά πονᾶς, αλλά νά μήν μεμψιμοιρείς.

Νά πονᾷς, ἀλλά νά μήν γκρινιάξεις.
 Νά πονᾷς, ἀλλά νά μήν γίνεσαι ἀντικοινωνικός.
 Νά πονᾷς, ἀλλά νά μήν γίνεσαι πρόβλημα στό περιβάλλον σου.
 Νά πονᾷς, ἀλλά νά μένεις ὄρθιος.
 Νά πονᾷς, ἀλλά νά χαμογελᾷς.
 Νά πονᾷς, ἀλλά νά δοξολογεῖς.
 Νά πονᾷς, ἀλλά νά προσφέρεις.
 Νά πονᾷς, ἀλλά νά προσεύχεσαι.

Ἡ δύναμη αὐτῆς τῆς ὑπομονῆς ἔκανε τόν Ἡσαΐα νά συνεχίσει νά μιλᾷ γιά τόν Κύριο, παρόλο πού τόν χτυποῦσαν, καί τόν Στέφανο νά προσεύχεται γιά νά συγχωρηθοῦν αὐτοί πού τόν λιθοβολοῦσαν.

Εὐτυχῆς κι ἐκεῖνος πού ἀντιμετώπισε ὅλη τή βία τοῦ διαβόλου ἐξασκώντας κάθε εἶδος ὑπομονῆς! Παράδειγμα ὁ ἄτλας τῆς ὑπομονῆς πού λέγεται Ἰώβ.

Οὔτε ἡ ἀπώλεια τῶν βοδιῶν καί τῶν προβάτων του, οὔτε ὁ θάνατος τῶν παιδιῶν του, οὔτε οἱ πληγές τοῦ σώματός του κατάφεραν νά τοῦ ἀφαιρέσουν τήν ὑπομονή καί τήν πίστη πού εἶχε ὑποσχεθεῖ στόν Κύριο. Μάταια ὁ διάβολος τόν χτύπησε μέ ὅλη του τή δύναμη. Διότι, παρ' ὅλα τά βάσανά του, ὄχι μόνο διατήρησε τήν εὐσέβειά του πρὸς τό Θεό, ἀλλά ἔγινε καί παράδειγμα πρὸς μαρτυρία σέ μᾶς, ἓνα παράδειγμα τέλειᾶς ὑπομονῆς στό πνεῦμα καί στή σάρκα, στό νοῦ καί στό σῶμα, ὥστε κι ἐμεῖς νά μήν ἐνδίδουμε στήν ἀνυπομονησία ὅταν χάνουμε τήν περιουσία μας, τούς ἀγαπημένους μας ἢ τήν ὑγεία μας. Πόση μεγάλη νίκη κατά τοῦ διαβόλου πῆρε ὁ Θεός στό πρόσωπο αὐτοῦ του ἥρωα! Τό λάβαρο τῆς δόξας τοῦ Κυρίου ὑψωνόταν, ὅταν σέ κάθε χτύπημα τοῦ ἐχθροῦ δέν ἔβγαινε ἀπό τό στόμα του παρὰ μόνο εὐχαριστία πρὸς τό Θεό, ἐνῶ ἐπέπληττε τή γυναῖκα του πού, κουρασμένη ἀπό τίς συμφορές, τοῦ πρότεινε διεστραμμένες θεραπείες! Ὁ Θεός χαμογελοῦσε καί ὁ πονηρός ὑπέφερε, ὅταν ὁ Ἰώβ μέ καρτερία καί ἀταραξία ἔξυνε μέ τό ὄστρακο τό πύον ἀπό τή σκουληκιασμένη τοῦ σάρκα. Καί τελικά, ὅταν ὅλα τά βέλη του πειράζοντος συντριφτηκαν ἐπάνω στό θώρακα καί στήν ἀσπίδα τῆς ὑπομονῆς του, αὐτό τό ὄργανο τῆς νίκης τοῦ Θεοῦ δέν ἀνέκτησε μόνο τήν ὑγεία του, ἀλλά καί διπλάσια ἀγαθά ἀπό αὐτά πού εἶχε πρίν.

Ἄν καταθέσεις τήν ὑπομονή σου στό Θεό, θά στήν ἐπιστρέψει μέ τόκο. Ἐκδικεῖται τό κακό, ἀποζημιώνει τήν ἀπώλεια, θεραπεύει

τόν πόνο, ανασταίνει τούς νεκρούς. Τό μεγαλύτερο προνόμιο τῆς ὑπομονῆς εἶναι πού ὁ Θεός γίνεται μισθαποδότης της – καί δικαιολογημένα γιατί ἡ ὑπομονή τηρεῖ ὅλα τά διατάγματά Του κι ἐμπεριέχεται σ' ὅλες τίς ἐντολές Του. Ἡ ὑπομονή ἐνισχύει τήν πίστη, ὀδηγεῖ στήν εἰρήνη, βοηθάει τήν ἀγάπη, ἐδραιώνει τήν ταπεινότητα, περιμένει τή μετάνοια, σφραγίζει τήν ὁμολογία, ἐξουσιάζει τή σάρκα, διατηρεῖ τό πνεῦμα, βάζει χαλινό στήν γλῶσσα, περιορίζει τό χέρι, ὑπερνικᾷ τόν πειρασμό, ἀπομακρύνει τό σκάνδαλο, στεφανώνει τό μαρτύριο, παρηγορεῖ τούς φτωχοῦς, διδάσκει μετριοφροσύνη τούς πλούσιους, δέν πιέζει τόν ἀδύναμο, δέν ἐξαντλεῖ τό δυνατό. Ἡ ὑπομονή εἶναι ἡ χαρά τοῦ πιστοῦ.. Ἡ ὑπομονή κοσμεῖ τή γυναῖκα, κάνει ἀρεστό τόν ἄνδρα, ἀξιαγάπητο τό παιδί, ἀξιέπαινο τό νέο, καί σεβαστό τόν ἡλικιωμένο. Εἶναι ὡραία σέ κάθε ἄνθρωπο, καί σέ κάθε ἡλικία.

Ὁψη καί συνήθειές της

Ἄς δοῦμε τώρα ἂν γνωρίζουμε τήν ὄψη της καί τίς συνήθειές της. Τό παρουσιαστικό της εἶναι ἤρεμο κι εἰρηνικό. Τό μέτωπό της γαλήνιο, χωρίς ρυτίδα λύπης ἢ θυμοῦ, εὐχάριστα χαλαρό. Τό στόμα της σφραγισμένο μέ τό τιμημένο σημάδι τῆς σιωπῆς. Τό χρῶμα τοῦ προσώπου της δείχνει πώς δέν βασανίζεται ἀπό ἔγνοιες καί ἐνοχές. Κάθεται στό θρόνο τοῦ ἤρεμου κι εὐγενικοῦ Πνεύματος πού δέν βρίσκεται στόν ἀνεμοστρόβιλο, οὔτε στά σύννεφα τῆς καταιγίδας, ἀλλά στό ἀπαλό ἀεράκι πού ἐνοιωσε ὁ Ἡλίας τήν τρίτη φορά. Ἐκεῖ πού εἶναι ὁ Θεός εἶναι καί τό θετό παιδί Του, δηλαδή ἡ Ὑπομονή. Ὅταν ἔρχεται τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, ἡ Ὑπομονή πάντα τό συνοδεύει. Ἄν δέν τή δεχτοῦμε μαζί μέ τόν Παράκλητο, ἄραγε Ἐκεῖνος θά μείνει μαζί μας; Χωρίς τή σύντροφο καί θεράπεινά Του, στενοχωρεῖται παντοῦ καί πάντα.

Καί πάλι· Τί εἶναι ἡ ὑπομονή;

Τί εἶναι ἡ ὑπομονή; Βεβαίως ἡ ὑπομονή δέν εἶναι ὅπως ἰσχυρίζονται ὀρισμένοι κάποια στωική ἀπάθεια πού κάνει τόν ἄνθρωπο ἀναίσθητο στίς παρουσιαζόμενες δυσκολίες.

Τουναντίον, ὅπως τό γνωρίζουμε ὅλοι, πρόκειται γιά τήν ἐσωτερική ἐκείνη δύναμη, ἡ ὁποία τόν ἱκανώνει νά ἔχει ἐγκαρτέρηση στίς δυσκολίες, τίς ἀντιξοότητες, στίς ἀσθένειες, τή φτώχεια, τίς στερήσεις,

τούς θανάτους... Είναι δύναμη πού ικανώνει τόν άνθρωπο νά δείχνει ανοχή στά έλαττώματα καί αδυναμίες, στίς αντιδράσεις τοῦ ἄλλου. Ὁ ἄνθρωπος πού εἶναι ὑπομονετικός δέν βιάζεται, δέν δυσανασχετεῖ, δέν ἀγωνιᾷ καί δέν ἀντιδρᾷ. Τουναντίον, διαθέτει ἀνδρεία, ἥρωισμό, μεγαλοψυχία. Προσόντα μέ τά ὅποια γινόμαστε ἀνθεκτικοί καί δυνατοί, νικητές καί θριαμβευτές στόν ἀγῶνα τῆς ζωῆς. Ἐάν λάβει κανείς ὑπ' ὄψη του ὅτι ἐμπόδια καί δυσκολίες ὑπάρχουν πάντοτε στήν ἐκπλήρωση τῶν καθημερινῶν καθηκόντων τῆς ζωῆς μας, ἀλλά ἰδιαίτερος καί σέ ἔκτακτα καί κρίσιμα περιστατικά, γίνεται φανερό πόσο ἀναγκαία καί **ἀπαραίτητη** εἶναι γιά ὅλους μας ἡ **ἀρετή τῆς ὑπομονῆς**.

Στά καθημερινά καθήκοντα. Τῶν γονέων ἐπί παραδείγματι, τοῦ πατέρα καί τῆς μητέρας. Πόση ὑπομονή χρειάζεται νά ἔχουν οἱ γονεῖς γιά τήν ἀνατροφή, τήν ἀγωγή τῶν παιδιῶν τους! Πόση ανοχή ὀφείλουν νά διαθέτουν ἕως ὅτου τά παιδιά ὠριμάσουν! Ἀλλά καί αὐτά τά παιδιά, οἱ μαθητές, οἱ φοιτητές, πόση ὑπομονή χρειάζονται στίς σπουδές τους ἢ στήν ἐκμάθηση τέχνης! Τό ἴδιο ἀπό ὑπομονή ἔχει ἀνάγκη ὁ ὁποιοσδήποτε ἀγωνιστής τῆς ζωῆς, ὁ ἐργάτης, ὁ ὑπάλληλος, ὁ προϊστάμενος, ὁ ἰατρός, ὁ ἐκπαιδευτικός, ὁ δικαστής, ὁ κληρικός. Ὑπομονή στά καθημερινά μας ἔργα καί καθήκοντα, ἀλλά καί στά ἔκτακτα καί ἀπροσδόκητα καί κρίσιμα, τά ὅποια δέ λείπουν ἀπό τή ζωή τοῦ ἀνθρώπου. Καί εἶναι αὐτά ἀσθένειες ποικίλες, πολλές φορές μακροχρόνιες καί ὀδυνηρές, κάποτε καί ἀνίατες, πένθη βαρύτατα, ἀποτυχίες διάφορες, ἀνέχειες... ἢ ἀκόμα καί τῶν παιδιῶν ἢ ἀπείθεια καί τό παραστράτημα. Ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὅποιος στίς περιστάσεις αὐτές δέ διαθέτει ὑπομονή, ἀγωνιᾷ, ἀναστατώνεται, γογγύζει, συντριβεται... Κατάσταση θλιβερή γιά τήν ὁποία ὁ σοφός της Παλαιᾶς Διαθήκης ἐλεεινολογεῖ τόν ἄνθρωπο καί λέει «οὐαί ὑμῖν τοῖς ἀπολωλεκόσι τήν ὑπομονήν» (Σόφ. Σείρ. 2,14). Ἀλλοίμονο δηλαδή σέ σᾶς, σέ ὅσους πάνω στίς δυσκολίες τῆς ζωῆς χάνετε τήν ὑπομονή σας.

Ἡ ἀρετή τῆς ὑπομονῆς εἶναι ἀπαραίτητη καί στόν πνευματικό ἀγῶνα τοῦ Χριστιανοῦ, στόν πνευματικό του καταρτισμό καί ἀγιασμό. Ποθεῖ εἰλικρινῶς τόν ἀγιασμό του ὁ πιστός. Γνωρίζει ποῦ πρέπει νά φτάσει ὁ «κατ' εἰκόνα» Θεοῦ πλασθείς ἄνθρωπος, νά γίνει δηλαδή ὁμοίωμα τοῦ Θεοῦ. Καθώς ὅμως βλέπει στόν ἑαυτό του ἔλαττώματα καί κακίες, πάθη ἴσως ἰσχυρά νά τόν βασανίζουν, εἶναι κίνδυνος νά ἀπογοητευτεῖ. Ἐδῶ ἀκριβῶς χρειάζεται μαζί μέ τή θερμή πίστη καί ἡ ὑπομονή. Ἡ συνεχής ἐν ὑπομονῇ προσπάθεια. Ἀκριβῶς γι' αὐτή τήν ἐν ὑπομονῇ προσπάθεια μᾶς προτρέπει ὁ ἀπόστολος Παῦλος καί

λέει «δι' ὑπομονῆς τρέχομεν τόν προκειμένον ἡμῖν ἀγῶνα» (Ἐβρ. 12,1). Μέ ὑπομονή νά τρέχουμε τόν πνευματικό ἀγῶνα πού προβάλλει ἔμπρός μας. Καί ὅτι αὐτή ἡ ὑπομονή θά ἔχει ἀποτέλεσμα τήν «δοκιμήν» (Ρώμ. 5,4). Θά μᾶς κάνει δηλαδή δοκιμότερους, ἀγνότερους, ὅπως κάνει ἀγνό τό χρυσό ἢ φωτιά. Καί τελικῶς τῆς ὑπομονῆς τό κέρδος θά εἶναι ἡ ἀμοιβή στόν οὐρανό. «Ὑπομονῆς ἔχετε χρεῖαν, ἵνα τό θέλημα τοῦ Θεοῦ ποιήσαντες κομίσησθε τήν ἐπαγγελίαν» (Ἐβρ. 10,36). Σχολιάζει ὁ ἱερός Χρυσόστομος τό χωρίο αὐτό καί σημειώνει: «Κατ' αὐτό τόν τρόπο μᾶς παρακινεῖ ὁ θεῖος Ἀπόστολος, ὅπως θά προέτρεπε ἕναν ἀθλητή ὁ ὁποῖος ἀγωνιζόμενος, γιά νά στεφανωθεῖ δέν μπορεῖ νά ὑπομείνει τόν ἰδρῶτα καί τή δίψα». Μέ τόν τρόπο αὐτό δέ θά ἀποκάμουμε καί δέ θά λιποψυχοῦμε, ἀλλά μέ ὑπομονή θά ἀντιμετωπίζουμε τίς δυσκολίες τοῦ ἀγῶνα καί μέ ἐπιμονή θά ἀντιστεκόμαστε στούς πειρασμούς πού θά παρουσιάζονται.

Νομίζουμε ὅτι μέ ὅλα αὐτά ἀποδεικνύεται πόσο σέ ὅλες τίς ἐκφάνσεις τῆς ζωῆς ἀπαραίτητη εἶναι ἡ ἀρετή τῆς ὑπομονῆς. Ἄλλωστε καί ἡ πείρα τοῦ καθενός, ἀρνητική ἢ θετική τό ἀποδεικνύει.

Πρέπει ὅμως νά ὁμολογήσουμε ὅτι εἶναι καί ἀρετή δύσκολη, ἐφόσον ἔχουμε νά παλέψουμε ὄχι μόνο μέ τόν πονηρό καί ἀντίδικό διάβολο, ἀλλά καί μέ αὐτό τόν βιαστικό καί ἀνυπόμονο καί ἀδύνατο ἑαυτό μας. Ἄς τή ζητήσουμε ὅμως ἀπό τόν Κύριο. Ἐκεῖνος νά μᾶς τή χαρίσει ὡς δικό του θεϊκό δῶρημα. Ἐκεῖνος ἄλλωστε τήν ἔδειξε στή ζωή του. Ὑπέμεινε τίς κακίες καί τοῦ φθόνους, τίς πονηρίες καί τίς ἀντιδράσεις τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἐπίσης καί τίς ἀδυναμίες τῶν Μαθητῶν Του. Ἡ ὑπομονή του ἔφτασε μέχρι θυσίας τοῦ ἑαυτοῦ του ὑπέρ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι τόν συκοφάντησαν καί τόν σταύρωσαν. Ἐκεῖνος τήν ὑπέδειξε καί σέ μᾶς ὡς ἀρετή ἀπαραίτητη γιά τή σωτηρία μας, ὅταν ἔλεγε: «ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος (=μέχρι τέλους), οὗτος σωθήσεται» (Μάτθ. 10,22).

Μία ὥραία σχετική περικοπή ἔχει ὁ ἱερός Χρυσόστομος: «Καμία ἀρετή δέ μπορεῖ νά παραβληθεῖ μέ τήν ὑπομονή. Αὐτή εἶναι ἡ βασίλισσα τῶν ἀρετῶν, τό θεμέλιο τῶν ἀνδραγαθημάτων, δηλαδή τῶν γενναίων πράξεων, τό ἀκύμαντο λιμάνι, ἡ εἰρήνη στόν καιρό τοῦ πολέμου, ἡ γαλήνη μέσα στήν τρικυμία, ἡ ἀσφάλεια στά κακόβουλα σχέδια τῶν ἐχθρῶν». Καί τά ἔγραφε αὐτά ὁ ἱερός Πατήρ ἐξ αἰτίας προσωπικῆς του πείρας, μάλιστα δέ κατά τήν μακρά καί ἐπώδυνο περίοδο τῆς ἐξορίας του.

Ἀναφέρει σχετικά πάλι ἕνας σύγχρονος Ἱεράρχης:

Πρῶτον. Ἡ ὑπομονή εἶναι:

ἡ πυρηνική δύναμη γιά τήν πνευματική μας ζωή,

ἡ θωράκισή μας στά δίσεκτα χρόνια καί στούς ἀποκαλυπτικούς καιρούς τῆς ἀποστασίας πού ζοῦμε,

ἡ συνισταμένη ὅλων τῶν ἀρετῶν. Τήν συνθέτει ἡ ἐμπιστοσύνη στό θέλημα τοῦ Θεοῦ καί ἡ ταπείνωση.

Τήν ὀνόμασαν:

δύναμη τῆς ψυχῆς,

κλειδί, πού ἀνοίγει ὅλες τίς πόρτες,

στόλισμα γενναίων ψυχῶν καί

βράχο, πάνω στόν ὁποῖο συντριβονται ὅλοι οἱ πειρασμοί.

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ συγγραφέας τῆς Κλίμακος τήν χαρακτηρίζει «θυρεό», πού αὐτόν πού τόν βαστάζει τόν κάνει ἄτρωτο. Ὁ Ἱερός Χρυσόστομος τῆς πλέκει τό ἐγκώμιο, ὅπως εἶδαμε προηγουμένως.

Δεύτερον. Μᾶς χρειάζεται ἡ ὑπομονή καί μάλιστα αὐτή πού γίνεται μέ χαρά, πού ἔχει βάθος καί φτάνει μέχρι τό τέλος, διότι «ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται».

Μᾶς χρειάζεται γιά τίς θλίψεις καί τίς δοκιμασίες τῆς παρούσης ζωῆς, ὅσες μᾶς ἐπιφυλάσσει ἡ πρόνοια καί ἡ ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ. Ὁ πόνος, πού μᾶς συντροφεύει, γίνεται διά τῆς ὑπομονῆς μέσον ἀγιαστικό. Ὁ σκόλοπας τῆς σάρκας ἢ τῆς ψυχῆς πού μᾶς βασανίζει, γίνεται διά τῆς ὑπομονῆς πολύτιμος μαργαρίτης, πού στολίζει τόν χαρακτήρα μας καί ἀργότερα τό στεφάνι τό ἀμαράντινο στή Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν. Ἐνας περίφημος γιατρός τοῦ ἐξωτερικοῦ ἔγραφε «εἶναι ἡ ὑπομονή ἡ ὠραιότατη ἀποκάλυψη τῆς ψυχῆς πού κλείνει δύναμη ἱκανή νά θεραπεύσει τό σῶμα».

Τρίτον. Μᾶς χρειάζεται ἡ ὑπομονή γιά νά πλουτίσουμε μέ καρπούς πνευματικούς καί νά στολιστοῦμε μέ ἀρετές,

γιά νά γίνουμε ἔγκαρποι, κατά τό Μέγα Βασίλειο,

γιά νά καλλιεργηθεῖ τό γεώργιον τῆς ψυχῆς,

γιά νά ἀυξηθεῖ ὁ μισθός τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ὥστε νά ἔχουμε θαυμαστά ἀποτελέσματα πολλῆς καί καλῆς πνευματικῆς καρποφορίας στήν κοινωνία, στήν οἰκογένεια, στήν ἐργασία, στήν Ἐκκλησία.

«Ἐπομονῆς ἔχετε χρεῖαν, ἵνα ... κομίσησθε τήν ἐπαγγελίαν» μᾶς παραγγέλλει τό στόμα τοῦ Χριστοῦ, ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. «Δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τόν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, ἀφορῶντες εἰς τόν τῆς πίστεως ἀρχηγόν καί τελειωτήν Ἰησοῦν».

Πρότυπο στή δική μας πορεία ό Χριστός και ό σωτήριος λόγος Του: «Καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ».

Βακτηρία μας και ὑποστηριγμός μας ό Σταυρός τοῦ Χριστοῦ, τά παθήματα τοῦ Χριστοῦ και ἡ ὑπομονή τοῦ Χριστοῦ.

Παραμυθία μας οἱ Ἅγιοι Ἀπόστολοι και οἱ Μάρτυρες, οἱ Ὅσιοι και οἱ Δίκαιοι, αὐτοί πού ἔζησαν και ζοῦν και σήμερα μέσα στήν ἀφάνεια, ἀλλά συγχρόνως και στήν ἐπιφάνεια τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ, πού δοκιμάστηκαν και δοκιμάζονται, πού ὑπέμειναν και ὑπομένουν «ὡς χρυσός ἐν χωνευτηρίῳ».

Φάρμακο στήν ἀσθένεια τῆς ἐποχῆς μας, στό πνεῦμα τῆς βιασύνης, στήν ὑπαρξιακή ἀγωνία και στήν ἀπειλή τοῦ ἄγχους, ἀποτελοῦν τά λόγια της Ὁσίας Σοφίας ἀπό τό Μοναστήρι της Κλεισούρας: «Πολλά ὑπομονήν, πολλά ὑπομονήν».

Ἐάν ὅλα αὐτά εἶναι ἡ ὑπομονή, τότε τό ἀντίθετο τῆς ὑπομονῆς ἡ ἀνυπομονησία τί εἶναι; Εἶναι:

— Ἡ ἀνυπομονησία εἶναι τό ἄγχος τοῦ ἐγωῖσμοῦ ἢ ἡ κραυγή τοῦ πεινασμένου στομαχοῦ του.

— Ἡ ἀνυπομονησία εἶναι καρπός ὑπαρξιακῆς ἀνασφάλειας και μαρτυρία δαιμονικῆς ἀναμίξεως στίς ὑποθέσεις μας.

— Ἡ ἀστοχία και ἀποτυχία στά μεγάλα θέματα τῆς ζωῆς μας.

— Ἡ ἀνυπομονησία εἶναι ἐχθρός τῆς εἰρήνης και σύμβουλος τῆς ἐγκληματικότητος.

— Δειλία πού πολλάκις παρουσιάζεται μέ ἔνδυμα γενναιότητος.

— Εἶναι ὑπαρξιακή ἄρνησις τοῦ Σταυροῦ, πρόδρομος τῆς ἀπελπισίας.

— Πρόδρομος τοῦ θυμοῦ και συνοδός μας στήν κόλασι.

— Ἡ ἀνυπομονησία γεννᾷ στεῖρα δάκρυα, ἀδιακρισία και πνευματική τυφλότητα.

— Μικρή ἀνυπομονησία κηλιδώνει τίς μεγάλες ἀρετές και μεγάλη τίς σκοτώνει.

— Ἡ ἀνυπομονησία μοιάζει μέ ὑστερική και ἄτεκνη γυναῖκα, ἐνῶ ἡ ὑπομονή μοιάζει μέ χαριτωμένη και πολύτεκνη μητέρα ἢ μέ «Μαρία παρά τούς πόδας τοῦ Ἰησοῦ».

— Ἡ ἀνυπομονησία μοιάζει μέ τούς πολύγλωσσους ἀπατεῶνες τῆς σύγχρονης κοινωνίας: πότε ὁμιλεῖ μέ ψεύδη και προφάσεις, πότε μέ κολακεῖς ἢ ἀπειλές, πότε μέ ὕβρεις και συκοφαντίες, πότε μέ νοσηρούς συναισθηματισμούς και ὑστερικότητες, πότε μέ διαπληκτισμούς και ἐγκληματικότητες.

— Ἡ ἀνυπομονησία εἶναι ἡ πόρτα ἀπό τήν ὁποία ὑποχρεώνουμε τόν Κύριο νά φύγει ἀπό τή ζωή μας.

Χαριτώνει τόν ἄνθρωπο καί σώζει τήν οἰκογένεια

Ἡ ὑπομονή μᾶς λέει ὁ γνωστός σέ ὄλους μας Γέρο Παΐσιος χαριτώνει τόν ἄνθρωπο. Καί ἀναφέρει ἕνα χαρακτηριστικό παράδειγμα.

Τόν ρώτησε μία ἀδελφή στό Μοναστήρι τῆς Σουρωτῆς:

- Γέροντα, πῶς μπορεῖς νά ἀντιμετωπίσεις τόν ἄλλον, ὅταν εἶναι νευριασμένος;

- Μέ τήν ὑπομονή!

- Καί ἂν δέν ἔχεις;

- Νά πᾶς νά ἀγοράσεις! Πουλᾶνε στά σοῦπερ - μάρκετ!... Κοίταξε, ὅταν ὁ ἄλλος εἶναι μπουρνιασμένος, ὅ,τι καί νά τοῦ πεῖς, δέν γίνεται τίποτε. Καλύτερα ἐκείνη τήν στιγμή νά σιωπήσεις καί νά λές τήν εὐχή. Μέ τήν εὐχή θά καλμάρει ὁ ἄλλος, θά ἡρεμήσει καί θά μπορέσεις μετά νά συνεννοηθεῖς μαζί του. Βλέπεις, καί οἱ ψαράδες δέν πᾶνε νά ψαρέψουν, ἂν δέν ἔχει μουνάτσα· κάνουν ὑπομονή, ὥσπου νά καλωσυνέψει ὁ καιρός.

- Ποῦ ὀφείλεται, Γέροντα, ἡ ἀνυπομονησία τῶν ἀνθρώπων;

- Στήν πολλή... ἐσωτερική τους εἰρήνη! Ὁ Θεός τήν σωτηρία τῶν ἀνθρώπων τήν κρέμασε στήν ὑπομονή. Γι' αὐτό δίνει δυσκολίες, διάφορες δοκιμασίες, γιά νά ἀσκηθοῦν στήν ὑπομονή οἱ ἄνθρωποι.

Ἡ ὑπομονή ξεκινᾶ ἀπό τήν ἀγάπη. Γιά νά ὑπομείνεις τόν ἄλλον, πρέπει νά τόν πονέσεις. Καί βλέπω πῶς μέ τήν ὑπομονή σώζεται ἡ οἰκογένεια. Εἶδα θηρία νά γίνονται ἄρνια. Μέ τήν ἐμπιστοσύνη στόν Θεό τά πράγματα ἐξελίσσονται ὁμαλά καί πνευματικά. Μία φορά, ὅταν ἤμουν στήν Μονή Στομίου, εἶχα δεῖ στήν Κόνιτσα μία γυναῖκα πού ἔλαμπε τό πρόσωπό της. Ἦταν μητέρα πέντε παιδιῶν. Μετά θυμήθηκα ποιᾶ ἦταν. Ὁ ἄνδρας της ἦταν μαραγκός καί ἔπαιρνε πολλές φορές δουλειές μαζί μέ τόν μάστορά μου. Μία κουβέντα τοῦ ἔλεγαν οἱ νοικοκυραῖοι, , γινόταν θηρίο. «Ἐμένα θά μοῦ κάνεις τόν δάσκαλο;», τούς ἔλεγε. Ἔσπαζε τά ἐργαλεῖα του, τά πετοῦσε καί ἔφευγε. Ἀφοῦ παρατοῦσε τήν δουλειά του καί τά ἔσπαζε ὅλα σέ ξένα σπίτια, καταλαβαίνει στό σπίτι του τί ἔκανε! Αὐτή λοιπόν ἦταν τοῦ μαстро-Γιάννη γυναῖκα. Μέ αὐτόν τόν ἄνθρωπο δέν μποροῦσες μία μέρα νά καθίσεις, καί αὐτή χρόνια ζοῦσε μαζί του. Κάθε μέρα περνοῦσε μαρτύριο, καί ὅμως ὅλα τά ἀντιμετώπιζε μέ πολλή καλοσύνη καί

έκανε ύπομονή. Έπειδή ήξερα τήν κατάσταση στό σπίτι, όταν τήν συναντοῦσα, τήν ρωτοῦσα: «Τί κάνει ὁ κύρ-Γιάννης; Δουλεύει;». «Έ, πότε δουλεύει, πότε κάθεται λιγάκι!». «Πῶς τά περνᾶτε;». «Πολύ καλά, Πάτερ!», μοῦ ἔλεγε. Καί τό ἔλεγε μέ τήν καρδιά της. Δέν ὑπολόγιζε πού ἔσπαζε τά ἐργαλεῖα του -καί ἀξίας ἐργαλεῖα- οὔτε πού ἀναγκασόταν ἢ καημένη νά ξενοδουλεύει, γιά νά τά βγάλουν πέρα. Βλέπετε μέ πόση ὑπομονή, καί μέ πόση ἀρχοντιά τά ἀντιμετώπιζε ὅλα! Οὔτε τόν κατηγοροῦσε καθόλου! Γι' αὐτό ὁ Θεός τήν χαρίτωσε καί ἔλαμπε τό πρόσωπό της.

Μέ τήν ὑπομονή σφύζεται ἡ οἰκογένεια.

- Τί κάνει ἡ ἀδελφή σου; Πῶς τά πάει μέ τόν σύζυγό της;

- Γέροντα, μαθαίνω ὅτι ἔχει δυσκολίες, ἀλλά κάνει ὑπομονή καί, ὅταν χρειάζεται, τραβάει μπροστά.

- Ἔτσι εἶναι. Ὅταν δύο βόδια εἶναι στόν ζυγό καί τό ἓνα εἶναι λίγο ἀδύνατο ἢ τεμπέλικο, τότε τό ἄλλο βάζει περισσότερη δύναμη καί τραβάει, σβαρνίζει κατά κάποιον τρόπο καί τό ἄλλο. Εἶδες; Κοσμικοί ἄνθρωποι καί κάνουν δουλειά στόν ἑαυτό τους. Σκέψου μία μητέρα νά ἔχει τέσσερα παιδιά καί τό ἓνα νά εἶναι καθυστερημένο, τό ἄλλο νά ἔχει ψυχοπάθεια, τό ἄλλο μεσογειακή ἀναιμία, τό ἄλλο νά γυρνᾶει τά μεσάνυχτα. Καί μέ τόν σύζυγο, ἀνάλογα μέ τό τί ἄνθρωπος εἶναι, νά ἔχει ἢ καημένη ἄλλα βάσανα. Καί νά ὑπομένει τόσα καί τόσα καί νά μή μιλάει, νά πάει νά σκάσει, νά μήν ἔχει πού νά πεί τόν πόνο της, γιατί καί μερικά πράγματα ἀπό τήν οἰκογένεια δέν μπορεῖ νά τά πεί κανείς πιά πέρα. Μπορεῖ λ.χ. ὁ ἄνδρας νά σηκώνεται νά φεύγει καί νά μήν τῆς δίνει οὔτε διατροφή. Νά μήν ἔχει χρήματα ἢ καημένη οὔτε τό νοῖκι νά πληρώσει, νά θέλουν νά τήν βγάλουν ἀπό τό σπίτι. Νά ἀναγκάζεται νά ἐργάζεται ὅπουδήποτε, νά συναντᾶ κινδύνους, καί νά σου λέει: «Κάνε προσευχή νά ἀπαλλαγῶ τουλάχιστον ἀπό αὐτούς τούς κινδύνους!» Ἡ νά εἶναι μέθυσος ὁ ἄνδρας της καί νά μή δουλεύει, νά ἀναγκάζεται νά δουλεύει ἐκεῖνη, νά καθορίζει σκάλες στίς πολυκατοικίες, κι ἐκεῖνος νά ἔρχεται τά μεσάνυχτα μεθυσμένος, νά τήν δέρνει καί νά τῆς ζητάει τά χρήματα πού πῆρε ἢ νά πηγαίνει νά τά παίρνει ὁ μόνος του ἀπό τά ἀφεντικά της. Πόσο μεγάλο μαρτύριο εἶναι καί πόση ὑπομονή χρειάζεται.

Καί κάτι περί Ὑπομονῆς ἀπό τήν ζωή τῶν Μοναχῶν:

Κάποιος μοναχός, από δαιμονική ἐπήρεια, ἔπεφτε συχνά σέ σαρκικό ἀμάρτημα. Ὅλοένα ὅμως βίαζε τόν ἑαυτό του νά μήν πετάξει τό σχῆμα του. Καί κάνοντας τήν καθημερινή του προσευχή, ἰκέτευε τό Θεό στενάζοντας καί λέγοντας:

- Κύριε, θέλω δέ θέλω, σῶσέ με! Γιατί ἐγώ, σάν λάσπη πού εἶμαι, ποθῶ τή βρωμιά τῆς ἀμαρτίας. Ἐσύ ὅμως, σάν Θεός παντοδύναμος, μπορείς νά μ' ἐμποδίσεις. Ἄν ἐλεήσεις τόν δίκαιο, τίποτα τό σπουδαῖο. Κι ἄν σώσεις τόν καθαρό, τίποτα τό θαυμαστό. Γιατί στά χέρια Σου ἔχω ἀφεθεῖ ἐγώ, ὁ φτωχός ἀπό κάθε ἀρετή.

Αὐτά καί ἄλλα παρόμοια ἔλεγε κλαίγοντας καθημερινά ὁ ἀδελφός, εἴτε συνέβαινε ν' ἀμαρτήσῃ εἴτε ὄχι.

Κάποια νύχτα λοιπόν, ἀφοῦ ἔπεσε στή συνηθισμένη ἀμαρτία, σηκώθηκε τήν ἴδια στιγμή καί ἄρχισε τόν κανόνα του. Τότε ὁ δαίμονας, σαστισμένος ἀπό τήν τόση ἐλπίδα του ἀλλά καί τήν ἀδιαντροπιά τοῦ ἀπέναντι στό Θεό, τοῦ παρουσιάστηκε ὀλοζώντανος!

- Ἄθλιε! Τοῦ λέει. Πῶς στέκεσαι μπροστά στό Θεό χωρίς νά κοκκινίζεις; Π πῶς τολμᾷς νά προσεύχεσαι χωρίς ντροπή;

- Τοῦτο τό κελλί εἶναι σιδεράδικο, τοῦ ἀπάντησε ὁ ἀδελφός. Μία σφυριά δίνεις, μία παίρνεις. Δέν θά σταματήσω, λοιπόν, νά παλεύω μαζί σου μέχρι νά πεθάνω, κι ὅπου μέ βρεῖ ἡ τελευταία μου μέρα. Νά, μέ ὄρκο σέ πληροφοροῦ καί μέ πεποίθηση στήν ἄπειρη ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ σου λέω: Στό ὄνομα Ἐκείνου, πού ἤρθε νά καλέσει σέ μετάνοια καί νά σώσει τούς ἀμαρτωλούς, δέν θά πάψω νά προσεύχομαι στόν Κύριο ἐναντίον σου, ὥσπου νά πάψεις κι ἐσύ νά μέ πολεμᾷς. Καί θά δοῦμε ποιός θά νικήσῃ, ἐσύ ἢ ὁ Θεός!

Σάν ἄκουσε ὁ δαίμονας αὐτά τά λόγια, τοῦ λέει:

- Μά τήν ἀλήθεια, ποτέ πιά δέν θά σέ πολεμήσω, γιά νά μή γίνω ἀφορμή νά στεφανωθεῖς **μέ τήν ὑπομονή** πού κάνεις.

Καί ἀπό τή στιγμή ἐκείνη ὁ ἐχθρός ἔφυγε μακριά του.

Ὁ ἀδελφός τότε ἤρθε σέ κατάνυξη, καί σ' ὅλη τήν ὑπόλοιπη ζωή του ἔκλαιγε γιά τίς ἀμαρτίες του.

Πάρα πολύ ἀπαραίτητη εἶναι ἡ ὑπομονή στήν ἀρρώστεια.

Ἐκεῖ μπορεῖ νά ὠφεληθῇ κανείς πνευματικά σέ πολύ μεγάλο βαθμό. Πολλά περιστατικά τέτοια ἀκοῦμε καί στους βίους τῶν Ἁγίων καί σέ σύγχρονους Γεροντάδες, ἀλλά καί σέ ἀπλοῦς χριστιανούς πού ἀγωνίζονται μέσα στόν κόσμο.

Θά μοῦ ἐπιτρέψετε νά ἀναφέρω ἓνα περιστατικό μία παράλυτης γιά 35 χρόνια.

Ὁ ἐπικήδειος λόγος μίας ψυχῆς, καί ἡ ὁμολογία της στά 30 χρόνια της ἀρρώστιας της...

Μία κοπέλα, πού τήν ἔλεγαν Δήμητρα, ἦταν γιά 35 ὀλόκληρα χρόνια στό κρεβάτι τοῦ πόνου, ἀπό βαριά μυασθένεια καί μορφές καρκίνου, ἀπό τά 12 τῆς χρόνια μέχρι καί τά 47 πού ἐκοιμήθη, στό Ἄσυλο Ἀνιάτων.

Πότε, στό κρεβάτι ἀνάσκελα ὀριζοντιωμένη καί ἀκίνητη, καί πότε στό ἀναπηρικό καροτσάκι, γεμάτη ἀπό σίδηρα. Οἱ πόνοι φρικτοί σέ ὄλο τό σῶμα πού ἐξελίσοντο σχεδόν κάθε μέρα σέ ἓνα ἀτέλειωτο μαρτύριο.

Κάπου βρέθηκαν κάποιες σημειώσεις της, στή συμπλήρωση τῶν 30 χρόνων, ἀπό τήν βαριά της ἀρρώστια, ἀπό τό 1965 μέχρι τό 1995. Βέβαια ἐκοιμήθη 4 χρόνια ἀργότερα, τό '99.

Θά ἀρχίσω ὅμως ἀπό κείνο πού ἄφησε ὡς παρακαταθήκη, γιά νά διαβαστεῖ τήν ἡμέρα τῆς κηδείας της. Καί ὕστερα θά δοῦμε τίς προσωπικές της σημειώσεις, ἐπί τῆ συμπληρώσει τῶν 30 ἐτῶν τῆς ἀσθενείας της. Γράφει λοιπόν στόν ἐπικήδειο:

... Θρήνου, ὁ καιρός πέπαυται. Μή κλαίετε. Θανάτου ἐορτάζομεν νέκρωσιν, Ἄδου τήν καθαίρεσιν, ἄλλης βιοτῆς τήν ἀπαρχήν, καί σκιρτῶντες ὑμνοῦμεν τόν αἴτιον.

Τόν αἴτιον τῆς βαθειᾶς χαρᾶς καί εὐτυχίας μου, τῆς χαρμοσύνου ἐπί γῆς πορείας μου, καί τῆς ἐν οὐρανοῖς ἀκαταπαύστου δοξολογίας μου.

Ἕμνῶ τόν αἴτιο τῆς ἐπί γῆς ζωῆς μου καί τῆς ἐν οὐρανοῖς ζωῆς μου.

Σήμερα τόν δρόμον τετέλεκα.

Σήμερα ὁ κοπετός μου μετεστράφη εἰς χαράν καί τό δάκρυ μου σέ ἀγαλλίαση.

Σήμερα ἔπεσαν οἱ χειροπέδες τῆς αἰχμαλωσίας μου καί γίνομαι ἐλεύθερη.

Ἡ ξενιτιά μου τελείωσε, οἱ ἀλυσίδες τῆς δουλείας μου ἔσπασαν καί παίρνω τό δρόμο γιά τήν οὐράνια πατρίδα μου.

Ὁ πατέρας (Θεός) βγῆκε στό σταυροδρόμι καί περιμένει τόν ἐρχομό τοῦ παιδιοῦ του.

Περιμένει νά φθάσει καί καυτερό νά ἀδειάσει τό πατρικό του φιλί ἐπάνω του.

Παιδί φτασμένο ἀπό τά ξένα, θά ξεχυθεῖ στήν ἀγκαλιά του νά πεῖ τά μυστικά του. Σήμερα ἡ ἄπολις γίνεται πολίτης, δηλαδή οὐρανοπολίτης.

Ἡ μάνα γῆ δίνει τόν φιλοξενούμενό της στήν ἀγκαλιά τοῦ οὐρανοῦ.

Σήμερα μέ εὐγνωμοσύνη χαιρετῶ τήν ξενοδόχον γῆ μου, πού τόσα χρόνια στοργικά κρατοῦσε στούς κόλπους της τό ξενιτεμένο παιδί τοῦ πατέρα.

Ὡ τρανή μου στιγμή καί ἡμέρα, πού νοσταλγικά τόσα χρόνια σέ καρτεροῦσα, ἦλθες!

Σήμερα ἦλθε αἰώνια παντοτινή μου ἄνοιξη.

Διαλύθηκαν τά μαῦρα σύννεφα τῆς βαρυχειμωνιάς.

Σταμάτησαν οἱ παγωνιές καί τά ἀγριοκαίρια.

Ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης.

Σήμερα τό σκότος μου ἔγινε φῶς!

Ἡ σιωπή μου σάλπιγγα δοξολογίας καί ἡ ἀνημποριά μου δύναμις.

Χαρᾶς τά πάντα πεπλήρωτε.

Ἐφθασα στό σπίτι μου.

Χαρεῖτε ἀδέλφια τήν τρανή γιορτή.

Ἀνάσταση εἶναι. Καί ἡ ψυχή δέν νοιώθει τώρα μοναχή καθώς χθές καί πρῶτα.

Ἀνέστη Χριστός καί ζωή πολιτεύεται!

Χαρεῖτε ἀδέλφια μου καί ἐλάτε μαζί τή δόξα νά γευθοῦμε καί μέσα στήν ἀγκαλιά τοῦ Οὐράνιου Πατέρα νά ξαπλωθοῦμε καί νά ξεκουραστοῦμε. Ἀμήν”.

Ἐδῶ τελείωσε ἡ νεκρώσιμη ἐξομολόγησή της. Ἐνα τέτοιο θάνατο θά τόν θέλαμε ὅλοι. Μέ τέτοια δοξολογία, μέ τέτοια χαρά, μέ τέτοια εὐγνωμοσύνη ἀλλά με πόση μεγάλη Ὑπομονή!

Ἀλλά ἕνας τέτοιος γλυκύτατος καί Παραδεισένιος θάνατος, ἔχει πίσω στή ζωή πολλούς σταυρούς.

Ἄς ἔλθουμε ὁμως καί στίς προσωπικές της σημειώσεις, πού καί ἡ ἴδια τίς ἔγραψε, γιά τήν συμπλήρωση 30 ἐτῶν βαριάς μυασθένειας. Γράφει:

“Ο Θεός μου καί ὁ μαρτυρικός μου Σταυρός εἶναι τό ἴδιο πρᾶγμα. Τό ἕνα γλυκύτερον τοῦ ἄλλου. Καί γι’ αὐτό δέ ζήτησα ποτέ νά μοῦ

τόν πάρει...”

Τώρα νά ρωτήσω ἐγώ κάτι: Πόσοι ἀπό μᾶς δέν γογγύζουμε καί δέν παραπονούμεθα κάθε μέρα γιά τό σταυρό ἢ γιά τούς σταυρούς πού μᾶς ἔχει δώσει δῆθεν ὁ Θεός, γιά τίς ἀρρώστιες μας, τίς στενοχώριες μας, τά βάσανά μας, τίς ἀδικίες καί τόσα ἄλλα πού ἔχουμε μέσα στή ζωή;

Ποιός ἀπό μᾶς εὐγνωμονεῖ γιά τό σταυρό πού φέρει καί σηκώνει κάθε μέρα;

Συνεχίζουμε ...

“...Δέν δοκίμασα τή γεύση τῆς πικρίας τοῦ πόνου.

Δέν μέ προβλημάτισε καί δέν μοῦ δημιούργησε στενοχώρια καί ποτέ δέν αἰσθάνθηκα ἄρρωστη μόνο.

Δέν ἔσυρα τό βῆμα ἀπλῶς ὑπομονετικά, τοῦτο καθόλου δέν μοῦ ἄρεσε.

Τήν ἤθελα χαρούμενη τήν πορεία μου καί ἔτσι τήν βάδισα.

Ἦταν ἓνα γλέντι, ἓνα πανηγύρι, ἓνα χαρούμενο τρέξιμο μέσα στήν ἀκινήσια μου.”

Πάλι παρένθεση: Στό σταυρό της τό φοβερό, δέν ἔκανε ἀπλῶς μόνον ὑπομονή, ἀλλά τόν θεωροῦσε καί τόν ζοῦσε σάν γλέντι καί πανηγύρι οὐράνιο. Ἄρα γε ποιός ἀπό μᾶς νοιώθει τό σταυρό τῆς ζωῆς του γλέντι καί πανηγύρι; Δέν ξέρω. Καί συνεχίζουμε.

«Δέν ἔνοιωσα ποτέ τό Θεό μακριά μου.

Μοῦ ἦταν ὁ γλυκύτετός μου καί ὁ κατά-δικός μου πατέρας.

Καί ποτέ μόνη μου δέν περπάτησα τήν πονεμένη καί τραχιά πορεία μου.

Πάντα στήν ἀγκαλιά Του. Στά γόνατά Του. Στίς χοῦφτες Του τίς Πατρικές.

Ἔτσι ἔνοιωθα.

Ποτέ δέν εἶδα τό γιατρό, τό νοσοκομεῖο, τά φάρμακα μέ μάτι ἐχθρικό.

Ποτέ δέν βαρέθηκα τό κρεβάτι τοῦ πόνου μου, μοῦ γλύκανε ὅλο μου τό εἶναι, γι’ αὐτό μέ σεβασμό, μέ δέος καί εὐγνωμοσύνη τό ἀγκάλιαζα καί τό καταφιλοῦσα.

Σάν μία ἱερή διακονία ἀνάλαβα νά φέρω εἰς πέρας τήν ἀσθένειά μου, ἤμουν ὁ ἀσθενής καί ὁ διακονῶν αὐτή.

Πάντα εἶχα μέσα μου τόν λόγον τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, «τήν διακονία σου πληροφορήσον».

Ἡ ὡς τώρα πορεία μου στή γῆ ἔχει ἔντονο τό αἶσθημα τοῦ ἐξόρι-

στου διαβάτη τῆς ξενιτιᾶς.

Τά πόδια μου τά ἀνάπηρα στή γῆ, ἀλλά τά μάτια μου, ἡ καρδιά μου, ὁ νοῦς μου, ἦσαν τραβηγμένα ψηλά στόν οὐρανό.

Μέ ἔλιωνε τό ἀγνάντεμα.

Χόρτασε τό πεσί μου πόνο, καί πολλές φορές ἔκλαψα ἀπό τούς φρικτούς πόνους καί σέ ἀθυμία ἔπεσα.

Ἀλλά ἀπηλλαγμένα αὐτά τῆς πικρίας, ἐκεῖ στό βάθος τῆς ψυχῆς μου στάλαξαν οἱ γλυκασμοί καί οὐράνιες δροσοσταλίδες».

Παρένθεση· ἄνθρωπος ἦταν καί ἀσφαλῶς ἀπό τά βασανιστήρια τῶν πόνων της νά ἔκλαψε, καί ἔκλαψε. Ἡ ψυχή της ὅμως εἶχε θεϊκή παρηγοριά καί οὐράνιες ἀποκαλύψεις.

Μόνο ἡ καρδιά της γνώριζε τό μέγεθος τῶν ἀποκαλύψεων, πού θά ἦταν ἀνάλογες μέ τήν ἀγόγγυστη καρτερία πού ἔδειξε, καί τή δοξολογία πού πρόσφερε.

Καί συνεχίζει:

– Τό σῶμα μου δέν τό ἀγάπησα καί οὔτε τοῦ χαρίστηκα ἐν ὀνόματι τῆς ἀνημποριᾶς του.

Τοῦ ἔδωσα τόσο, ὅσο τοῦ ἔπρεπε γιά νά συντηρηθεῖ.

Τό διακόνησα μέ σεβασμό σάν ἄρρωστο, καί αὐτό πού εἶχε ἀνάγκη τοῦ τό ἔδωσα.

Ἀκουσίως στερήθηκε καί τά στερήθηκε ὅλα, ἀκόμα καί τά ἀπαραίτητά του.

Πλεόνασε ἀπό παντός εἶδους κακουχία, ἀλλιώτικη πορεία ἀπό τούτη δέ γνώρισε.

Γύρισε ἀπό ἀσθενοφόρο σέ ἀσθενοφόρο, καί ἀπό Νοσοκομεῖο σέ Νοσοκομεῖο καί ἀπό κρεβάτι σέ κρεβάτι καί ἀπό χέρια σέ χέρια...

Ποτέ δέν ἐκπληρώθηκε τό θέλημά μου.

Καί ἂν ὡς ἄνθρωπος ἤθελα κάποια στιγμή, αὐτό τό θέλω μου, μοῦ τό κατατεμάχιζε ἡ μυασθένεια.

Εἶμαι διά παντός κάτω ἀπό τή δική της ἐξουσία, σάν ἓνα καθεστώς τυραννικό ἐπάνω μου, πού μοῦ στέρησε καί τήν παραμικρή ἀνάπαυση.

Ὅμως αὐτό, μέ τίποτα δέ μέ δυσκόλεψε νά τρέξω πρός τήν χαρά τοῦ πνεύματος, καί πόσο μοῦ ἄρεσε νά τρέχω!

Δέ θέλησα νά περιοριστῶ μονάχα μέσα στήν ἀνημποριά μου, καί αὐτή νά εἶμαι μόνο. Μία πορεία τριάντα χρόνων, σάν νάναι τριάντα μονάχα λεπτά.

Ἔτσι αἰσθάνομαι, μία πορεία μεστή, γεμάτη χαρμοσύνης καί

γλυκασμῶν.

Εὐλογητός, εὐλογητός ὁ Θεός γιά τούτη τήν εὐτυχία,
Αὕτη ἡ κλητή καί ἁγία ἡμέρα τοῦ 1965, – μέρα πού τήν χτύπησε
ἡ ἀρρώστια».

Ὅλο τό ἱστορικό αὐτό που εἶχατε τήν ὑπομονή νά ἀκούσετε
ἦταν τό ἀποτέλεσμα τῆς ὑπομονῆς μιᾶς ψυχῆς πού ἀγάπησε ὀλοκλη-
ρωτικά τόν Θεό καί με τόν τρόπο της σταυρώθηκε γιά τήν ἀγάπη
Αὐτή.

Αὕτη εἶναι ἡ πραγματική ὑπομονή, πού κάνει τήν ἀνθρώπινη
γλῶσσα, ὅπως λέει ὁ ἱερός Χρυσόστομος, νά μή διαφέρει καθόλου
ἀπό τήν γλῶσσα τῶν Ἀγγέλων.

Ἀκούσαμε λοιπόν ἀπόψε, μέ τίς εὐχές καί εὐλογίες τοῦ Σεβα-
σμιωτάτου, ἀρχικά τό τί εἶναι ἡ Ὑπομονή. Ὅτι εἶναι μία ἀρετή πού
συνοδεύει γιά πάντα τόν ἄνθρωπο ἀπό τό τρίτο στάδιο τῆς ἡλικίας
του κυρίως, δηλαδή τό τῆς ἐνηλικιώσεως. Εἶδαμε ὅτι μερικές φορές
πῶς εἶναι μία παρεξηγημένη λέξη καί ἀνατρέψαμε τήν θεωρία αὐτή.
Εἶδαμε πόσο ἀπαραίτητη εἶναι ἡ σπάνια, σήμερα, ἀρετή αὐτή σέ ὅλες
τίς ἐκφάνσεις τῆς ἀνθρώπινης πολιτείας. Ποιά εἶναι τά ἀποτε-
λέσματα τῆς ὑπομονῆς, ἀλλά καί τί εἶναι τό ἀντίθετό της μέ τήν ἀνυπο-
μονησία.

Ἀκούσαμε τόν Γέροντα Παῖσιο νά μᾶς λέη μέ τά πρακτικά του
παραδείγματα ὅτι αὐτή χαριτώνει, ἀλλά καί σώζει τήν οἰκογένεια.
Ποιό εἶναι τό ἀποτέλεσμά της καί σὴν μοναχική ζωή. Καί τήν μεγάλη
συμβολή της ἐπάνω στήν δύσκολη φάσι τῆς ζωῆς, πού λέγεται ἀν-
θρώπινος πόνος.

Στό Ἅγιον Ὅρος, ὅταν κάποιος γίνεται Μοναχός, τοῦ εὐχονται
«καλές ὑπομονές».

Σέ ὅλους μας λοιπόν εὐχομαι μέ τίς εὐχές τοῦ Σεβασμιωτάτου. ὁ
ἀγαθός Θεός νά μᾶς δίνη πολλές ἀλλά καλές ὑπομονές καί σᾶς
εὐχαριστῶ πού εἶχατε τήν ὑπομονή νά μέ ἀκούσετε.